

WIADOMOŚCI

RZEMIEŚLNICZE

TYGODNIOWY ORGAN OFICJALNY WOJEWÓDZKICH IZB RZEMIEŚLNICZYCH:
KRAKÓW, LWÓW, STANISŁAWÓW, TARNOPOL.

Za Kom. Wydawniczy: P. Kosobudzki, prezes Krak. Izby Rzem. — Za Kom. Redakcyjny: H. Grudziński, red. nac. i odpow.
Redakcja i Administracja: Kraków, ulica Andrzeja Potockiego L. 18, Krakowska Izba Rzemieślnicza, telefon Nr. 1357.

TREŚĆ: Na Nowy Rok — Ile warte rzemiosło polskie — Dokoła ustawy przemysłowej — Zawodowe kształcenie młodzieży — Ze śląskiego i krakowskiego Instytutu rzemieślniczo-przemysłowego — W sprawach kredytu i kas rzemieślniczych — O inspektoracie pracy — Zjazd lekarzy o kasie chorych — Dostawy i eksport — Potęga organ. — Zebrania i zjazdy — Wojewoda Darowski (fot.) — Kronika inne.

Kalendarzyk Tygodniowy

Tydzień 1: od 1 do 7.I. 1928

1	Niedziela	Nowy Rok
2	Poniedz.	Makarego
3	Wtorek	Genowefy
4	Sroda	Tytusa B.
5	Czwartek	Telesfora
6	Piątek	Trzech Kroli
7	Sobota	Walentego B.

NA NOWY ROK.

*W nocy mrokach rok się rodzi,
By rozgorzeć o świtanie
Blaskiem i siłą swej młodości
I nadzieją przy zaraniu.*

*Nowy Roku — co przynosisz
W swej skarbnicy niezbadanej?
Czy nas siłą twórczą zrosisz,
By zrodziły się Tytany! —*

*Bo olbrzymów sił potrzeba
Do tej walki, co nas czeka
O zdobycie zadość chleba
I praw naszych — praw człowieka —*

*Spójmy węzły rozluźnione
Nie pozwólmy zatruć duszy...
Wzbudźmy siły w nas uśpione —
A praw naszych zło nie skruszy.*

*Bądź nam Rokiem Odrodzenia
Ty zrodzony Roku Nowy!
Rzemieślnicze bądź zrzeczenia
Bądź do pracy ideowej! —*

Stef

Prenumeratę kwartalną w kwocie zł. 2 za pierwszy kwartał 1928 i groszy 40 za ostatni kwartał 1927 — razem 2.40 zł., prosimy wpłacić na dołączony do dzisiejszego numeru czek przy okienkach pocztowych lub wrost pod adresem Administracji,

Ile warte Rzemiosło Polskie.

Noworoczne rozmyślenia.

Cyfry przekonują. Wiedzą o tem wybornie znawcy „statystyki”, która wszystko i wszystkich w świecie liczbowo ujmuję. Oto wykazuje statystyka, że n. p. w dniu 1 stycznia 1928 r. upływa dokładnie od Narodzenia Chrystusa Pana 70 miliardów sekund, że wszystkich ludzi na świecie jest obecnie 1.865 milionów, którzy korzystają tylko z 29 procent kuli ziemskiej, gdyż reszta jej to nieużytki, że najwięcej zadłużonem państwem w świecie jest Brytania, bo przypada 1.000 dolarów długu na jednego Anglika, podczas gdy w Polsce nie wynosi on całych 15 dolarów na głowę. To „korzystne” położenie Polski wynika jednak tylko stąd, że cały majątek narodowy Polski nie przekracza 90 miliardów złotych, to jest dokładnie taka suma, jaką w tym roku wypłacili kapitaliści amerykańscy pracownikom za robocizną i pensje. Z drugiej strony znowu nie jest tak źle, jakby to z suchych liczb statystycznych wynikało. Wystarczy przeczytać bardzo instruktywną pracę naszego pracowitego ministra przemysłu i handlu p. Kwiatkowskiego „O postępie gospodarczym Polski” (nakł. „Przem. i Handlu”), by stwierdzić, że kredyt Polski w kraju i zagranicą rośnie i ogólny dobrobyt się podnosi, a zwłaszcza wydajność pracy, czyli t. zw. produktywność, od której zależnym jest majątek danego państwa.

Warto zatem rozpatrzyć udział rzemiosła polskiego w liczbowej parady statystycznej, w oszałamiającej rewji „złotych” cyfr. Przekona się te-

dy nie tylko nie jeden obojętny obywatel Polski, lecz nawet nie jeden zapalony reprezentant rzemiosła polskiego, że nie docenia tego „trzeciego stanu”, lub nie zdaje sobie dostatecznie sprawy z olbrzymiego udziału rzemiosła polskiego w ogólnym i gospodarczym życiu Rzplitej.

Ile warte rzemiosło polskie — na to pytanie odpowiedziało w poprzednim numerze skromne zestawienie i obliczenie rzemiosła polskiego według województw, wykazujące okragło 320 tysięcy warsztatów pracy, o 880.000 pracowników. Co to znaczy w sensie obliczeń gospodarczej statystyki trudno przewidzieć na pierwszy rzut oka, ale już ogólnikowe obliczenie daje następujące liczby: Na powyżej przytoczony stan ilościowy warsztatów i pracowników przypada: na roczne koszty utrzymania 384 milionów złotych, na podatek obrotowy 40 milionów złotych, na podatek dochodowy 11 i pół miliona złotych, na podatek majątkowy i patenty po 3 i jedna czwarta milj. zł., na procent od obrotu kapitału 12 milj. zł., na wypłaty pracowników ponad 804 milj. zł., na Kasę chorych 37 i pół milj. zł., na ubezpieczenie od wypadków 8 i pół milj. złotych, na bezrobocie 2 milj. zł., na opłaty komunalne 7 i pół milj. zł., na koszt surowca, narzędzi i siły popędowej 1 i trzy czwarte miljarda złotych, — zatem w całości skromnie licząc wynosi wartość produkcyjna rzemiosła polskiego 3 miljardy 200 milionów złotych. Z tego przypada według obliczenia p. Piekarskiego 1 miliard, jako roczny dochód na-

rodowy, co stanowi około 13 procent ogólnego dochodu narodowego, wynoszącego w całości 8 miliardów rocznie.

Ileż to wniosków możnaby z tych liczb wyciągnąć, ileż to kombinacji gospodarczych i politycznych stworzyć może z tych oszałamiających cyfr umiejący statystyk. — Istotnie druzgocaco wypadłaby wtedy ocena sprawiedliwości stanowej, o ile chodzi o równouprawnienie na podstawie właśnie tych cyfr, w życiu gospodarczym, politycznym i oświatowym, a zwłaszcza, na czym rzemiosłu przedewszystkiem zależy, w udziale ruchu kredytowego. Jakby z łaski Bożej dostał się nareszcie rzemiosłu kredyt w wysokości 5 milionów złotych, podczas gdy należałoby mu się przynajmniej 80 milionów, licząc tak

minimalny udział, jak 250 zł., na jednego rzemieślnika polskiego. Niejednemu demagog polityczny wyciągnąłby z tych wymownych kolumn liczbowych nieskończoną ilość żalów i pretensyj, — ale polski rzemieślnik, ten prawdziwie „zachowawczy” element Rzplitej, na którym istotnie każdy sprawiedliwy rząd budować może przyszłość państwa, wyczekał spokojnie rozwoju rzeczy i jak doczekał się sprawiedliwej ustawy rzemieślniczej, pierwszej ustawy, ogarniającej całą Rzeczpospolitą i pierwszej opracowanej istotnie w zupełnym porozumieniu z daną gałęzią wytwórczości krajowej, tak doczeka się napewno sprawiedliwości stanowej pod względem gospodarczym i politycznym. **G.**

nymi np. drukarnie, księgarnie, drogerie, dorożkarstwo konne i automobilowe, zakłady pogrzebowe itd. Rezultatem tego będzie wzrost liczby powyższych zakładów pracy, a w szczególności w Krakowie wzrost liczby dorożek wszelkiego rodzaju.

Sprawa uprawnień do kierowania robotami budowlanymi lub też ich prowadzenia aż do czasu uregulowania w drodze ustawowej będzie opierała się na obowiązujących przepisach, uznających przemysły te za koncesjonowane.

—o—

FABRIARSTWO, MODNIARSTWO, MECHANIKA I RUSZNIKARSTWO, które nie wliczono w obecnej ustawie przemysłowej pomiędzy zawodami rzemieślniczymi, starają się za pośrednictwem Krakowskiej Izby Rzemieślniczej o ponowne wcielenie ich w myśl paragrafu, który wyraźnie zastrzega Ministrowi Handlu i Przemysłu prawo wcielenia lub usunięcia poszczególnych kategorii, po porozumieniu się z odnośnymi miarodajnymi czynnikami.

—o—

Realizacja ustawy

(Rozmowa z dyrektorem Dep. Przemysłowego Min. P. i H. n. Julianem Dąbrowskim w „Epocy” z 14 XII. 1927).

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 czerwca 1927 o prawie przemysłowym (Dz. U. R. P. Nr. 53, poz. 468, — 1927) („Ustawa przemysłowa”), którego termin wejścia w życie przypada dnia 15-go grudnia r. b. wywołało konieczność opracowania całego szeregu rozporządzeń wykonawczych, statutów, regulaminów, oraz instrukcji.

Część tych rozporządzeń ukaże się w dniach najbliższych w „Dzienniku Ustaw” i „Monitorze Polskim”, szereg statutów ramowych jako wzory, została już wydana w oddzielnej broszurce. Reszta, już zresztą opracowana, ukazywać się będzie kolejno w miarę potrzeb, wynikających z reorganizacji spraw, dotyczących różnych działów życia gospodarczego, stosownie do postanowień nowej ustawy przemysłowej.

Dla zilustrowania pracy, jaka została wykonana w związku z wejściem w życie „Ustawy przemysłowej” na podkreślenie zasługują między innymi:

1) ogólne rozporządzenie wykonawcze, 2) rozporządzenie w sprawie dowodów uzdolnienia dla przemysłów koncesjonowanych, 3) rozporządzenie w sprawie agentów handlowych, 4) rozporządzenie w sprawie przemysłu zastawniczego, 5) rozporządzenie w sprawie uznania świadectw szkolnych szkół technicznych, szkół mistrzów za dowód odpowied-

Dookoła ustawy przemysłowej.

W sprawie cechów. — Farbiarstwo, modniarstwo, mechanika i rusznikarstwo. — Przemysły koncesjonowane. — Realizacja ustawy według p.dyr. Dep. Juliusza Dąbrowskiego. — Głosy prasy. — „Wzorowe statuty”.

W SPRAWIE CECHÓW.

Wobec zapytań z różnych cechów wyjaśniamy, po zaciągnięciu informacji u kompetentnych czynników, że czynności cechowe bieżące należy załatwiać nadal, lecz tylko te, które są wskazane wzorowym statutem (przez nas drukowanym, a do nabywania w całości w Izbie Rzemieślniczej). Zarządy cechów winny przystąpić zaraz do opracowania i uzgodnienia swych starych statutów z owym wzorowym statutem, odpowiadającym nowej ustawie. Wyjaśnień udziela Krakowska Izba Rzemieślnicza na „Kotłowie” w godzinach południowych i wieczornych.

—o—

Przemysły koncesjonowane.

Polska ustawa przemysłowa, w przeciwieństwie do austriackiej ograniczyła ogromnie liczbę przemysłów koncesjonowanych a mianowicie wedle art. 8 powyższej ustawy tylko następujące rodzaje przemysłu wolno prowadzić dopiero po uzyskaniu koncesji:

1) przedsiębiorstwa instalacji wodociagowych, gazowych, elektrycznych;

2) przemysł kominarski;

3) wyrób i sprzedaż wszelkiego rodzaju materiałów i przedmiotów pyrotechnicznych i wybuchowych;

4) wyrób i sprzedaż broni i amunicji;

5) wyrób i sprzedaż statków powietrznych;

6) przemysł gospodni) hotele, domy zajezdne, pensjonaty, utrzymywanie lokali gier w karty);

7) przedsiębiorstwa pośredniczące w nabywaniu biletów podróży kolejami, okrętami itp. w ekspedjowaniu bagaży podróżujących, oraz w ułatwianiu wszelkiego rodzaju udogodnień w podróży;

8) przedsiębiorstwa, trudniące się dochodzeniem roszczeń, powstałych z umowy o przewóz towarów do zarządów kolejowych i innych zakładów przewozowych;

9) przedsiębiorstwa informacyjne o stosunkach kredytowych i zdolności płatniczej przemysłowców i innych osób;

10) handel starzyzną (handel używanymi już ubraniami, używanym obuwiem, używaną bielizną i pościelą i innymi używanymi przedmiotami z tkanin i metalu, o ile przedmioty te nie przedstawiają wartości artystycznej lub historycznej);

11) przemysł zastawniczy (udzielanie pożyczek na zastaw ruchomości);

12) przedsiębiorstwa sprzedaży ruchomości w drodze przetargu (sale licytacyjne);

13) przemysł oprawczy (rakarski).

Wobec powyższego szereg przemysłów dotąd koncesjonowanych staje się z dniem 15 bm. przemysłami wol-

Tutki Morwitan — Bibułki Herbewo

**Baczność przed !!
naśladownictwami**

ni kwalifikacji do kierowania praktycznym kształceniem terminatorów, 6) rozporządzenie w sprawie ustalenia, w jakiej mierze świadectwa szkół technicznych uważać należy za dowód uzdolnienia zawodowego do prowadzenia przemysłu rzemieślniczego, 7) rozporządzenie o ustaleniu granic okręgów i miejsc siedziby izb rzemieślniczych, 8) rozporządzenie o ustanowieniu tymczasowych komisji egzaminacyjnych czeladniczych przy władzach II-giej instancji na czas przejściowy od wejścia w życie „Ustawy przemysłowej” do czasu utworzenia takich-że komisji przez izby rzemieślnicze, 9) rozporządzenie o instruktorach korporacji przemysłowych, 10) w wydanej nakładem ministerstwa przemysłu i handlu broszurze, znajdują się: „Wzory statutow”, 11) Statuty dla wszystkich projektowanych izb rzemieślniczych i regulaminy wyborcze dla tych izb, 12) szczegółowe instrukcje dla władz I i II instancji charakteru wewnętrznego, które będą zresztą ogłoszone w urzędowych dziennikach województw.

Prócz tego, ponieważ większość izb rzemieślniczych, które powstaną, będą to instytucje młode, dla ułatwienia im pracy są przygotowane szczegółowe regulaminy wewnętrzne dla izb, które wydadał je — każda w swoim zakresie, — podkreślił pan dyrektor J. Dąbrowski.

W okresie przejściowym, do czasu zorganizowania izb rzemieślniczych, jak to widać z tytułu jednego z rozporządzeń wyszczególnionych poprzednio, powołane będą do kwalifikowania uczniów na czeladników komisje egzaminacyjne przy władzach przemysłowych II instancji, które wypełniać będą te zadania w interesie ochrony żywotnych potrzeb sfer rzemieślniczych i uniknięcia pewnych szkód, jakieby mógł spowodować dla młodzieży rzemieślniczej okres przejściowy od dnia wejścia w życie „Ustawy przemysłowej” do chwili zorganizowania izb rzemieślniczych. Wspomniane komisje będą zbędne dla województwa poznańskiego i po morskiego, gdzie już istnieją izby rzemieślnicze i istnieć będą również przez okres przejściowy.

GŁOSY PRASY.

Godne zanotowania i obszerne omówienia nowej ustawy przemysłowej zamieścił „Kurjer Warszawski” z 21.II b. r., „Słowo Wileńskie” z 11 XII. b. r., „Nowości” z 18 XII br., (Rzemiosło wobec nowych zagadnień), „Epoka” z 19 XII br. (Reorganizacja i Związki cechów), „Kurjer Poznański” z 17 XII br. (Izby Rzemieślnicze) i inne.

Wzorowy statut cechowy Według nowej ustawy przemysłowej.

Poniżej kontynuujemy przedruk „Wzoru statutu cechowego”, opracowanego przez Ministerstwo, który obowiązować będzie jako statut ramowy dla cechów na całym terenie Rzplitej. Takich wzorów opracowało Min. Handlu i Przem. jedenaście, mianowicie: 1) statut korporacji; 2) statut dodatkowy, Składnicy surowcowej Korporacji (Cechu); 3) statut dodatkowy Wytwórni Korporacji (Cechu); 4) statut dodatkowy Magazyny sprzedaży Korporacji (Cechu); 5) statut dodatkowy Kasy zaliczkowej Korporacji (Cechu); 6) statut Cechu; 7) statut Wydziału czeladników przy Cechu; 8) regulamin sądu polubownego Cechu; 9) statut Związku korporacji (Cechu); 10) statut Związku cechów; 11) statut Kasy pomocowej przy związku Korporacji (Cechów);

Poniżej przedrukowany „Statut Cechów” zawiera 56 paragrafów, z których 6 pierwszych drukowaliśmy w poprzednim numerze.

§ 7.

Na mocy uchwały Walnego Zebrania cechu mogą być przyjmowane na członków honorowych cechu także inne osoby, niewymienione w § 5 i 6, o ile położyły zasługi dla cechu lub wogóle dla rozwoju rzemiosła.

Członkowie honorowi mogą brać udział z głosem doradczym w Walnych Zebraniach Cechu.

§ 8.

Osoby które chcą być przyjęte na członka Cechu, winny zgłosić zamiar przystąpienia do cechu ustnie lub pisemnie starszemu Cechu, który zgłoszenie przedstawia Zarządowi Cechu na najbliższym posiedzeniu Zarządu.

O przyjęciu na członka zawiadamia Zarząd Cechu zgłaszającego się na piśmie, a w razie odmowy przyjęcia, winny być w niem podane przyczyny odmowy.

Członkiem Cechu zostaje zgłaszający się z dniem doręczenia zawiadomienia o wpisaniu na listę członków. Wraz z zawiadomieniem należy każdemu członkowi przesłać odpis statutu cechu.

§ 9.

W razie odmowy przyjęcia na członka Cechu zgłaszający może zwrócić się do Walnego Zebrania.

§ 10.

Członkiem przestaje być każdy z chwilą przestania prowadzenia samodzielnego warsztatu o ile nie zgłosił gotowości należenia nadal do Cechu na zasadzie § 6 L. 2. Każdy członek Cechu może wystąpić z Cechu po pisemnym zgłoszeniu wystąpienia na trzy miesiące przed koń-

cem roku obrachunkowego. Występujący przestaje być członkiem z końcem roku obrachunkowego. (c. d. n.).

„Zarys polskiej ustawy przemysłowej” wraz z tekstem Rozporz. Prezyd. Rzplitej z dnia 7 czerwca 1927 roku Dz. U. R. P. Nr. 53, poz. 468 o prawie przemysłowym — formularze podań — Kraków, 1927. — Składnicy główne: Kraków, Gebethner i Wolff. — Warszawa: Dom Książki Polskiej. — Do nabycia w Krak. Izbie Rzemieślniczej. Cena zł. 3.90, z przesyłką zł. 4.50.

Szkolnictwo.

ZAWODOWE KSZTAŁCENIE MŁODZIEŻY W POLSCE.

Szef Depart. Szkolnictwa Zawod., uczestnik Zjazdu Rzemieślniczego w Krakowie i przewodniczący ostatniej ankiety Minist. W. R. i O. P. w sprawie zawodowego wykształcenia rzemieślników (o czym pisaliśmy w poprzednim numerze) p. rektor inż. M. Jarmański ogłosił w „Czasie” z dnia 17 grudnia b. r. wyczerpujący artykuł, z którego podajemy poszczególne wyjątki odnośnie do szkolnictwa rzemieślniczo-przemysłowego. Zarazem zaznaczamy, że do sprawy szkół przemysłu artystycznego, mającego na „celu przygotowanie instruktorów dla rzemiosła i przemysłu artystycznego, a równie nauczycieli rysunków dla szkół zawodowych, wyszczególnionych przy udziale szkół technicznych”, wrócimy w osobnym artykule. (Przypisek Red.)

Cała wytwórczość dzisiejsza, wszystko, co jest nam niezbędne w życiu codziennym, poczynawszy od rzeczy pierwszej potrzeby i kończąc na wyrobach luksusowych, jednym słowem wszystko to, czem nas obdarza cywilizacja nowoczesna, jest dziełem pracownika zawodowego. Od pogłębiania wiadomości zawodowych, oraz od ich rozpowszechniania wśród najliczniejszych warstw narodu i nauczania tych warstw pracy umiejętności i zorganizowanej zależy rozwój wytwórczości narodowej.

Należyte zrozumienie znaczenia potrzeb szkolnictwa zawodowego przez całe społeczeństwo nasze jest dla Państwa naszego rzeczą pierwszorzędną wagi, a nawet kwestją jego egzystencji. Kraj nasz posiada wszelkie warunki, aby stać się wysoce produkcyjnym.

Nie należy zapominać, że szkolnictwo zawodowe było celowo zaniedbywane przez rządy zaborcze lub skierowywane na tory niewłaściwe. N. p. w zaborze rosyjskim, gdzie szkół zawodowych, licząc w tym i doksztalcające, było zaledwie 70, uczono przeważnie dzieci żołnierzy rosyjskich. W zaborze austriackim, wobec tendencji władz centralnych tamowania rozwoju przemysłu w b. Galicji na rzecz innych dzielnic Austrii, nie mogła powstać dostateczna i odpowiednio prowadzona liczba szkół zawodowych. Było ich około 40 obok 80 doksztalcających. Szkoły te nie były prowadzone życiowo i nie przyniosły wielkiego pożytku. W zaborze pruskim szkół zawodowych było 8, obok 120 szkół doksztalcających. — W stosunku do tych szkół rząd pruski stosował z całą jaskrawością politykę germanizacyjną, dzięki czemu w szkołach dziennych uczyli się w olbrzymiej większości Niemcy, a Polacy do szkół wartościowych wstępu prawie nie mieli.

W takim stanie liczbowym, w dodatku zrujnowane przez wojnę, było przejęte szkolnictwo zawodowe przez ministerstwo w b. Kongresówce w roku 1918, w Małopolsce w 1920 roku, w Wielkopolsce w 1921 r. i wreszcie w Wileńszczyźnie w 1922 roku.

Upłynęło kilka lat olbrzymich wysiłków i wytężonej pracy, poświęconych organizowaniu polskiego szkolnictwa zawodowego. (C. d. n.)

Z śląskiego Instytutu Rzemieślniczo-Przemysłowego. Dnia 19 grudnia b. r. odbyło się w Katowicach pierwsze Walne Zgromadzenie pow. Instytutu, przy obecności 216 delegatów i przedstawicieli oficjalnych. Liczba członków Instytutu wzrosła do 216, a w roku 1927/8 zamierza Instytut zorganizować 35 doksztalcających kursów, pozatem wydawać szereg pism fachowych.

Instytut rzemieślniczo - przemysłowy w Krakowie otwarty przy Muzeum Przemysłowym w roku 1926 współdziałał z Muzeum we wszystkich kierunkach związanych z podniesieniem rękodziela i przemysłu, w szczególności w urządzaniu kursów, odczytów, wykładów, w wydawnictwach, udzielaniu porad zawodowych, prowadzeniu pracowni psychotechnicznej, jak również w pracy przy zakładaniu poradni zawodowej.

„Szkola Zawodowa“, miesięcznik, organ Stow. Nauczycieli i Przyj. Dokszt. Szkół Zawodowych. Rocznik II., zeszyt 4. Treść: Prof. Błachowski „Szkola i poradnictwo zawodowe“; — St. Skowroń „Etyka zawodowa“; — Wyroby pierwszych rzemieślni-

ków naszych z czasów przedhistorycznych; — St. Skowroń „Idea osobowości nauczyciela przemysłowego w pracy nad wychowaniem i wyszkoleniem młodzieży rzemieślniczej“; — Z działalności Muzeum Przemysłu i Rolnictwa w Warszawie; — Czytelnictwo w Polsce.

Kredyt a rzemiosło.

W SPRAWACH KREDYTU I KAS RZEMIEŚNICZYCH.

Rozwiązanie sprawy kredytowej dla rzemiosła, dotychczas napotykało na zrozumiałe trudności. Brak było organizacji, któraby w całej rozciągłości poświęciła siły i pracę, aby doprowadzić do konkretnych wyników stale przez różne czynniki obiecywaną pomoc kredytową dla rzemieślników.

Do niedawna stosowane praktyki ograniczały się albo tylko na pięknych obietnicach, albo na pośrednictwie t. zw. opiekunów w formie Banków wszelkiego rodzaju, które na owem pośrednictwie zarabiały, a korzyści prawdziwych dla protegowanego rzemiosła bynajmniej nie przynosiły. Od czasu, kiedy powstały silne kasy rzemieślnicze, oraz kiedy rzemiosło w całej rozciągłości poczęło się skupiać przy instytucjach stworzonych przez siebie i całkowicie gwarantujących mu rzeczowy i prawdziwy kredyt rzemieślniczy — kasach rzemieślniczych — rzecz się całkowicie zmieniła. Dowodem tego był choćby kredyt ostatni PKO., który choć nikły, zapoczątkował jednak wyraźną akcję kredytową, przeznaczoną specjalnie dla rzemiosła.

Obecnie podzielić się możemy z czytelnikami nowym faktem, stwierdzającym, że prace rzemiosła coraz żywszem gospodarczo biją tętnem. — Przedstawiciele Izb Rzemieślniczych odbyli konferencję w Min. Skarbu w sprawie szerokiej specjalnej akcji kredytowej dla rzemiosła, która w związku z wejściem w życie ustawy, oraz wielkim, jak dotychczas zdołano stwierdzić rozwojem Kas rzemieślniczych ma być zastosowana. — Konferencja w ministerjum trwała około półtorej godziny. Wszystkie postulaty rzemiosła, dotyczące tak rozwoju Kas rzemieślniczych, jak i akcji kredytowej, zostały nader przychylnie przyjęte i została zapowiedziana na czas najbliższy ich realizacja.

STOWARZYSZENIE POŻYCZKOWE DLA DROBNYCH KUPCÓW I RZEMIEŚNIKÓW.

Na onegdajszym posiedzeniu wydziału Krak. Stowarzyszenia Pożycz-

kowego złożył przew. dr. Rafał Landau szczegółowe sprawozdanie z działalności wydziału. Dotąd udzielono w Krakowie bezprocentowych pożyczek drobnym kupcom i rzemieślnikom w łącznej kwocie 240. tys. złotych, a na poczet tej kwoty zwrócono dotąd 101 tys. zł. Z pożyczek korzystało dotąd w Krakowie 1527 osób — w tem 1000 drobnych kpców, a 500 rzemieślników. Wydział krakowski ma nadto nadzór nad 52 komitetami prowincjonalnymi **Zachodniej Małopolski.** — Na prowincji rozdzielono dotąd pożyczek w łącznej kwocie 532 tys. zł. Funduszy na te cele dostarczają amerykański Joint, krakowska gmina izraelska, tudzież komitety prowincjonalne. Po dyskusji przyjęto sprawozdanie do wiadomości.

Swiadczenia socjalne.

O INSPEKCJI PRACY.

(Dokończenie).

Winni niewykonania wbrew przepisom rozporządzenia prawomocnego nakazu inspektora pracy ulegną karze **grzywny od 100 zł. do 2.000 zł., lub aresztu do 6 tygodni**, lub obu tym karom łącznie, o **czem orzekają sądy powiatowe.**

Winni niestawienia się bez wystarczającej przyczyny na pisemne wezwanie inspektora pracy ulegną karze **grzywny od 25 zł. do 200 zł. lub karze aresztu do 2 tygodni.**

Winni nie udzielenia inspektorowi pracy informacji lub dat statystycznych lub też dokumentów ulegną karze **grzywny od 50 zł. do 500 zł. lub karze aresztu do 1 miesiąca.**

Do orzekania o tych karach powołani są inspektorowie pracy.

Ukarany orzeczeniem karnem inspektora pracy za powyższe przekroczenia może w ciągu dni 7-miu wnieść na ręce inspektora pracy z żądaniem przekazania sprawy właściwemu sądowi powiatowemu, którego wyrok w razie wniesienia rekursu prawomocnie załatwia sąd okręgowy.

Czy nie dosyć jest dotychczasowej opieki i kontroli ze strony Magistratów, Starostw, Policji — nadto jeszcze powyższe rozporządzenia poddają warsztat pracy rzemieślnika inspekcji ze strony Inspektorów pracy, a w następstwie tego jakiegokolwiek przekroczenie pociąga za sobą odpowiedzialność rzemieślnika przed sądem karnym w formie **grzywny do 2.000 zł., lub aresztu do 6 tygodni** lub też obu tych kar.

ERDAL pasta do obuwia wszędzie do nabycia

W imieniu zatem ogółu rzemieślników, z których mało który stał w ogóle przed sądem karnym, jako strona zainteresowana, a już chyba do bardzo nielicznych wyjątków należą ci, którzy byli przez Sąd karny — w imieniu zatem całego stanu rzemieślniczego apelujemy do Pana Ministra Przemysłu i Handlu i do Pana Ministra Pracy i Opieki Społecznej, by zechcieli uwzględnić nasz postulat i poddać inspekcji pracy tylko wielkie zakłady przemysłowe, a zwolnić od tej opieki nasze warsztaty rzemieślnicze.

Zjazd lekarzy z całej Polski za reformą Kas Chorych.

W dniu 19 grudnia obradował w Krakowie przy ul. Radziwiłłowskiej walny Zjazd delegatów Związku Lekarzy z całego państwa.

Dr. Konkiewicz z Poznania omówił rządowy projekt nowej ustawy o ubezpieczeniu na wypadek choroby, wykazując, że projekt ten w wielu kierunkach pogarsza obecny stan rzeczy. W parze z obniżeniem składki do Kasy chorych na 6 procent płacy tygodniowej (obecnie 6 i pół proc. do 7 i pół proc.), idzie znaczne rozszerzenie świadczeń Kas, a mianowicie podniesienie zasiłku szpitalnego z 10 na 20 proc., przedłużenie okresów zasiłkowych dla położnic (z 8 do 12 tygodni) i karmiących (z 12 do 36 tygodni) oraz czasu bezpłatnego leczenia dla rodzin z 12 na 26 tygodni. Nadto projekt wprowadza ustawowo ambulatoryjny system leczenia kasowego oraz ustanawia dla lekarzy jednostronnie przymusowy arbitraż w razie sporów z zarządami Kas.

Po dłuższej dyskusji nad referatami, uchwalono szereg rezolucyj, z których najważniejsze odnoszą się do spraw ubezpieczeń społecznych. Zjazd oświadczył się za ulepszeniem tych ubezpieczeń, przede wszystkim w interesie ubezpieczonych. Podkreślając, że Związek Lekarzy nigdy nie występował przeciw instytucjom opieki społecznej a tylko przeciw wadliwemu systemowi, zjazd wysunął postulat wolnego wyboru lekarzy w Kasach Chorych, w miejsce obowiązującego obecnie (z wyjątkiem Poznańskiego) systemu ambulatoryjnego. System ten, wedle opinii Zjazdu nie uwzględnia tajemnicy lekarskiej i stoi pod każdym względem niżej od wolnego wyboru lekarzy, którego to zasadzie hołduje cały świat cywilizowany. Obrady zjazdu trwały do godz. 8 wieczór.

BIURO LITERACKIE.
Redaktora Henryka Grudzińskiego-Gralskiego, Kraków,
ul. Zyblikiewicza 5, (Dom PKO.)

Dostawy i eksport.

Co można eksportować?

1) Firma szwajcarska pragnie importować z Polski w dużych ilościach wszelkie wędliny, a szczególnie boczkę i szynki.

2) Firma szwajcarska pragnie nawiązać stosunki handlowe z firmami polskimi, mogącymi eksportować deski topolowe, lipowe i jodłowe, grubości od 6 cm., szerokości do 20 cm. i długości od 2 i pół do 6 m. i dłuższe. Chodzi tu o dostawę w większej ilości a mianowicie do 400 wagonów rocznie.

3) Firma grecka pragnie importować z Polski porcelanę, fajans, szkło, pończosznicze wyroby, płótna, bawełniane wyroby.

4) Firma grecka chce importować z Polski ramy do obrazów.

5) Firma z Salonik pragnie importować z Polski farby do dachówek glinianych.

6) Firma rumuńska pragnie importować z Polski materiały wełniane i bawełniane oraz przędzę wełnianą i bawełnianą, galanterję i wyroby dziano-pończosznicze, wyroby żelazne, stalowe i blachę.

Wszelkich bliższych informacji udziela Miejski Urząd Targu Poznańskiego, Poznań, ul. Głogowska 42.

—o—

KONKURS NA ZEGAR W GROJCU.

Magistrat miasta Grójca ma zamiar zainstalować na wieży Magistratu zegar o czterech tarczach szklanych do oświetlenia, w specjalnych, po 1.000 mm. każda, ze wskazówkami czarnymi i takimiż cyframi rzymskimi. Mechanizm zegara z głównym kołem 250 mm., bijący godziny, półgodziny, w dzwon 600 mm. średnicy, ze specjalnej kompozycji stalowej, płaski. Mechanizm zegara winien być ustawiony na specjalny daszek i winien być umieszczony na otwartym powietrzu, na wieży.

O ileby kto z polskich zegarmistrzów reflektował na wykonanie tego zegara, zechce złożyć o tem Magistratowi miasta Grójca ofertę ze wskazaniem sumy i terminu płatności do dnia 20 stycznia 1928 roku, która jak z jednej, tak z drugiej strony nie będzie zobowiązująca, lecz dopiero po zawarciu umowy.

Burmistrz.

—o—

CZAS TO PIENĄDZ.

1) Im prędzej sprzedajesz, tem mniej potrzebujesz kapitału.

2) Prędsza sprzedaż umożliwia za dowolenie się mniejszym zyskiem, a mimo tego wskutek większych obrotów uzyskać można większy dochód.

3) Pozbywasz się towarów, zalegających od kilku sezonów i tem samem masz tylko towar modny, świeży.

4) Posiadasz gotówkę do dyspozycji, otrzymujesz przy zakupach skonto i rabaty.

5) Jako sprzedawca i zakupujący, nie dopuszczasz, by maszynierja zarzewiała.

—o—

Zebrania i zjazdy

Sejmik rzemieślniczy na Kotłowym.

W sali na „Kotłowym” w Krakowie obradował w niedzielę dnia 18 b. m. Sejmik przedstawicieli przemysłu rzemieślniczego z całego okręgu województwa krakowskiego pod przewodnictwem p. Piotra Kosobudzkiego, prezesa Izby rzemieślniczej w Krakowie.

Przedmiotem obrad były także nadchodzące wybory do Sejmu i Senatu i stanowisko, jakie mają zająć rzemieślnicy przy tych wyborach.

W dłuższej dyskusji zamierali głos pp. prezes Powiatowego związku Stowarzyszeń Przemysłowych i wiceprezes Wojewódzkiej Izby rzemieślniczej Jankiewicz z Nowego Sącza, wiceprezes Izby krakowskiej Różycki, prezes Izby rękodzielniczej w Tarnowie Niedzielski, prezesi powiatowych Związków przemysłowych pp. Bielewicz z Żywca, Wymiatalek z Białej, Ziemiński z Bochni, Józefowicz z Jasła, Hodorowicz z Nowego Targu, Batko z Wadowic, Gawński z Oświęcimia, Burgiel z Dąbrowy, starszy Cechu krawców w Krakowie Stankiewicz, starszy Cechu szewców w Krakowie Tasiecki i mistrz szewski z Nowego Targu Rekucki.

Zebrani wyrazili zapatrywanie, że nadchodzące wybory do Sejmu odbędą się nie pod hasłem polityki partyjnej, lecz pod hasłem gospodarczym.

Ponieważ rzemieślnicy zorganizowani w myśl nowej ustawy przemysłowej w Izbach rzemieślniczych tworzą organizację gospodarczo-zawodową winni zatem przy wyborach sejmowych zająć odpowiednie stanowisko.

Uchwalono jednomyślnie poprzeć rząd przy akcji wyborczej domagać się natomiast postawienia kandydatury i poparcia wyboru z każdego okręgu wyborczego jednego przedstawiciela rzemiosła, względnie o ileby inaczej wypadło, domagać się najmniej jednego reprezentanta przemysłu rzemieślniczego z województwa krakowskiego.

Porcelana, szkło i lampy

najtaniej w największym
składzie Małopolski

JAKOB GROSS
KRAKÓW, RYNEK 8.

Przyjmuje zamówienia na prowincję.

Zebrani wyrazili przytem przekonanie, że z każdego województwo winien wejść przy wyborach do Sejmu przynajmniej jeden reprezentant przemysłu rzemieślniczego.

Zatem z całego państwa byłoby 17 posłów sejmowych z zawodu rzemieślniczego.

Przedstawiciele rzemiosła jako grupa gospodarcza tworzyłaby w Sejmie blok oparty o pracę realną i zdana będąc od wszelkiego partyjnictwa, będą elementem dbającym o dobro państwa.

W dążeniach tych uchwalono przy wyborach sejmowych złączyć się z temi ugrupowaniami wyborczemi, które uznając powyższe postulaty postawią kandydatury rzemieślnicze na odpowiednim miejscu list kandydatów i wspólnie z rzemieślnikami przeprowadzą akcję dla wyboru kandydatów.

Nie mając w poprzednim Sejmie ani jednego reprezentanta — stan rzemieślniczy nie ponosi żadnych konsekwencji z działalności tego Sejmu.

Zjazd wybrał wojewódzki komitet wyborczy.

ZE ZW. STOW. PRZEM. POW. POL. W BIAŁEJ.

Dnia 9 stycznia 1928 odbędzie się o godzinie 15-ej po południu, w sali Domu Katolickiego w Białej, Walne Zgromadzenie Związku Stowarzyszeń przemysłowych pow. polit. w Białej z następującym porządkiem dziennym:

1) Odczytanie protokołu z ostatniego Walnego Zgromadzenia.

2) a) Sprawozdanie z czynności za rok 1927. b) Przedłożenie zamknięcia rachunkowego za rok 1927. — c) Sprawozdanie kom. kontrolującej.

3) Likwidacja Związku przymusowego a ustalenie Związku dobrowol-

OPIEKUN RZEMIOSŁA.

Wojewoda Darowski

b. Minister Pracy i Opieki Społecznej, Szermierz kredytu rzemieślniczego na ostatnim Zjeździe rzemieślniczym w Krakowie.

nego, na podstawie statutu nowej ustawy przem.

4) Wybory do Związku 13-tu członków Zarządu Związku Stow. przemysłowych oraz 3-ch zastępców.

5) Uchwalenie preliminarza na rok 1928.

6) Wnioski i interpelacje.

W razie braku kompletu odbędzie się Walne Zgromadzenie w myśl § 18 statutu o godzinie 17-ej wieczór, bez względu na ilość obecnych członków.

Sekr.: **Włoch.** Prez.: **L. Wymiątałek**

Kronika.

OPLATEK.

W sali Tow. Strzeleckiego przy ul. Lubicz odbędzie się dnia 6 stycznia o godz. 6 wieczór tradycyjna uroczystość Oplatka, o czym za naszym pośrednictwem Koło Mieszczańskie

w Krakowie swoich członków i przyjaciół zawiadamia.

—o—

ZWIĄZEK DRUKARZY KRAKOWSKICH urządza w sobotę, dnia 31 grudnia 1927 roku w lokalu Stowarzyszenia Drukarzy Krakowskich „Ognisko” tradycyjną Noc Sylwestrową. Początek o godzinie 9 wieczór. Wstęp dozwolony do godziny 1-szej w nocy tylko za zaproszeniami imiennymi. Stroje dla panów ciemne. Kostjumy mile widziane.

—o—

ZJAZD MISTRZÓW PIEKARSKICH.

W Poznaniu obradował niedawno ogólny Zjazd mistrzów piekarskich, który postanowił zawiązać Zrzeszenie centralne rzemiosła piekarskiego na Rzeczypospolitą Polską. W skład Zrzeszenia wchodzić na razie związki cechów piekarskich województw: poznańskiego, pomorskiego i śląskiego. Pozostałe województwa będą mogły (!), w miarę postępu prac organizacyjnych, zgłaszać swój adres do Zrzeszenia centralnego. Do zarządu powołano przedstawicieli wspomnianych trzech województw, zaś 4 miejsca członków zarządu zarezerwowano dla reszty województw, które w przyszłości przyłączą się do Zrzeszenia.

—o—

OGÓLNOPANSTWOWA KOMISJA DO BADANIA WYPIEKU CHLEBA. Minister spraw wewnętrznych powołał do życia przy M. S. W. ogólnopanstwową komisję do badania wypieku chleba.

Komisja ta działalnością swą obejmie cały obszar Rzeczypospolitej. — Zadaniem jej będzie czuwanie nad jakością chleba, nad warunkami wypieku chleba i wszelkiego rodzaju pieczywa, czuwanie nad higieną wewnętrznych urządzeń piekarni, o-

FEJLETON.

HENRYK GRUDZIŃSKI.

Potęga organizacji i jej współczesna amerykanizacja.

III.

Dopiero Taylor miał odwagę robotnikowi udowodnić, że się tem więcej męczy im mniej przy pracy myśli i naodwrot, udowodnił fabrykantom, że oni to właśnie powinni robotnikowi odebrać ową pracę wysiłku myślowego; wtedy dopiero będzie praca robotnika dla niego fizycznie i duchowo łatwą, więc wydajną. Ułożył on cały specjalny system, w którym jako najcharakterystyczniejsza cecha wybijała się na pierwszy plan psychologiczny punkt widzenia. —

Stąd też nazwał pierwszy teoretyk taylorizmu Münsterberg cały ten system psychotechniką. Okazało się jednak, że tak pojęcie taylorizmu, jak i psychotechniki jest ciasne dla całokształtu objawów organizacji amerykańskiej. Nazwano ją laborologią, nauką o wydajnej pracy lub przedtem, w myśl zasad prof. Politechniki lwowskiej Hauswalda, produktywizmem. U nas przyjęło się określenie naukowa organizacja pracy, chociaż lepszym byłoby określenie umiejętna organizacja pracy, w myśl propozycji radcy Dalewskiego. Całokształt tych zagadnień u nas obejmuje książka Józefa Mokrzyckiego, p. t. „Zarys organizacji pracy” Książnica Atlas. Niepotrzebnie starano się zasady Taylora uogólnić i ująć w ramy kilku zasadniczych ka-

nonów, jak to zrobił Emerson w „Dwunastu zasadach wydajności” w 10-ciu zasadach, lub jak lub Irish to Taylor sam czynił w 4 głównych zasadach: o przygotowaniu materiału, obmyśleniu obróbki, zachęceniu robotnika i przygotowaniu robotnika. Są to jednak zasady, które wyszły z praktyki fabrycznej i przemysłu ciężkiego. Nic dziwnego, że musiały rozrósć się, rozwinąć i ulepszyć z chwilą, gdy wyszły z ciasnych ram murów fabrycznych i znalazły zastosowanie we wszystkich dziedzinach wysiłku ludzkiego, gdzie pod stawą wszelkiej wytwórczości jest należyta organizacja. Dziś na przykład Bureau of Public Safety umieszcza na wszystkich zakrętach dróg automobilowych znak „S. O. S.”

Ciąg dalszy nastąpi.

A. PIASECKI

FABRYKA CZEKOŁADY
S. A. KRAKÓW

poleca swe wyroby

raz wszelkich zakładów przerabiających mąkę, nadto przeprowadzenie laboratoryjnych badań w specjalnych pracowniach.

Dla wypełnienia swych zadań komisja będzie wysłana do większych ośrodków konsumpcyjnych państwa celem przeprowadzenia na miejscu lustracji piekarń.

Podkreślając znaczenie prac powyższej komisji dla zracjonalizowania oraz przyspieszenia procesu mechanizacji piekarstwa w Polsce, p. minister spraw wewnętrznych zwrócił się do wszystkich wojewodów o zarządzenie, aby działalność omawianej komisji spotkała się z żywym współdziałaniem i wszelkimi ułatwieniami.

—ośo—

RZĄDOWY PROJEKT WZMOŻENIA RUCHU BUDOWLANEGO. Ministerstwo Robót publicznych opracowało projekt, zmierzający do obniżenia kosztów budowy przez zastosowanie naukowej organizacji pracy murarskiej (psychotechniki) i za pomocą większego i tańszego długoterminowego kredytu budowlanego, osiągniętego przez podwyższenie obecnego podatku od nieruchomości miejskich do 28 proc., co wystarczy na budowę nowych 46.000 ubikacji rocznie.

—ośo—

„ZDOBYCZ ROBOTNICZĄ“. Pod tym hasłem odbyło się niedawno na polach Bielańskich pod Warszawą poświęcenie domów robotniczych, postawionych przez spółdzielnię mieszkaniową robotniczą pod powyższą nazwą, która skorzystała z nadzwyczajnych ulg budowlanych przy tego rodzaju przedsięwzięciach.

Czy nie czas pomyśleć też o tego rodzaju „zdobyczy rzemieślniczej“?

—ośo—

PIERWSZA CHŁODNIA W POLSCE.

Dowiadujemy się, że w najbliższym czasie powstana w Warszawie pierwsza w Polsce zakłady chłodnicze, rozbudowane na wielką skalę, wraz ze składem tranzytowo-warrantowym.

Zakłady te będą mogły pomieścić 250 do 300 wagonów jaj, masła, drobiu, dziczyzny, ryb i t. d. i niewątpliwie odegrają pierwszorzędą rolę w rozwoju handlu i przemysłu spożywczego.

Przedsiębiorstwo całe finansują podobno Holendrzy, specjaliści w tym dziale, w ostatnich jednak czasach tworzy się i grupa polska, która przystąpi do spółki. Jest to sprawa pierwszorzędnej wagi, gdyż chłódnie są regulatorem cen, a znajdując się w rękach obcych, mogą łatwo nie liczyć się z interesem konsumentów polskich. Niewątpliwie i czynniki rządowe, które udzieliły koncesji w jakiegokolwiek formie zagwarantują sobie wpływ. Nazwa powstającej spółki brzmieć będzie „Frigor S. A.“.

Stan liczebny rzemiosł według województw

Województwo Krakowskie

ZAWODY:

	Ilość zakł. pracy	Ilość p. acowników
Blacharstwo	268	840
Czawerstwo	102	351
Kotlarstwo	3	10
Kowalstwo	2.844	8 175
Odlewnictwo	26	60
Slusarstwo	341	1.197
Zegarmistrzowstwo	212	645
Bednarstwo	2.2	738
Ciesielstwo	340	815
Koszykarstwo	45	285
Kołodziejstwo	634	1.481
Stolarstwo	1 724	4.842
Farbiarstwo	63	251
Mydlarstwo	21	80
Inne grupy chemicz.	13	56
Garbarstwo	94	699
Kamasznictwo	495	1.372
Rękawicznictwo	3	15
Rymarstwo	301	906
Szewstwo	5.799	15.380
Brukarstwo		
Bieliźniarstwo	42	166
Czapn. i kapeluszn	338	967
Fryzjer. i perukar.	295	845
Kuśnierstwo	34	116
Krawiectwo	2.895	7.983
Powroźnictwo	86	240
Szczotkarstwo	37	103
Trykotarstwo	8	51
Tapicerstwo	35	104
Tkactwo i przędz.	90	428
Drukarstwo i zecer.	79	399
Introligatorstwo	63	221
Inne grupy papier.	38	137
Szklarstwo	84	222
Brukarstwo	198	788
Murarstwo	315	979
Zduństwo	99	383
Grupa spożywcza	4.283	13.905
Malarstwo	87	227
Razem:	22.676	66.467

—ośo—

PRZYWÓZ TOWARÓW Z NIEMIEC. Izba handlowa i przemysłowa w Krakowie zawiadamia, że wyznaczone zostały kontyngenty przywozowe na następujące artykuły:

Rurki szklane, przyrządy chemiczne, również ampulki i t. p. wyroby porcelanowe dla celów laboratoryjnych, kopyta drewniane, igły trykotażowe i pończosznice, części mechanizmów zegarowych, zegary z wyjątkiem zegarków, tarcze do zegarów ściennych, również posrebrzane, połączone lub oksydowane, soczewki do wahadeł do zegarów ściennych, łuśki do wag do zegarów ściennych, części zegarowe, samochody osobowe, główki do lalek, welocypedy.

Powyższe kontyngenty ustanowione zostały jednorazowo z ważnością aż do czasu zawarcia trakta-

Znana w Krakowie firma „Lux“ przy Placu Dominikańskim L. 2, Telefon 33-35, poleca znakomite radioaparaty marki „Rondo“ i lekkie bardzo czułe słuchawki „Mabe“. — (Patrz ogłoszenie) oraz wszelkie przybory do światła elektrycznego i dzwonek elektrycznych.

tu handlowego polsko-niemieckiego, mogą jednak być wyczerpane jedynie w terminie rocznym, t. j. do dnia 23 grudnia 1928.

Podania o przywóz wymienionych towarów z Niemiec, przyjmować będzie Izba handlowa i przemysłowa, poczynając od dnia 29 grudnia b. r.

—ośo—

Księgozbiór rzemieślniczy

(Zestawiła Księgarnia D. E. Friedleina w Krakowie).

Długoszewski St. i Horowski J.: „Piekarstwo“ zł. 3.

Dmnikiewicz M.: „Farbiarstwo“, zł. 3.50.

Dusza A.: „Początki nauki kroju męsk.“ Część I, zł. 8.

„Garbarstwo“ zł. 3.50.

Gustawicz Br.: „Podręcznik elektrotechniczny“ zł. 7.

Sroczyński M.: „Malarz, pokostnik, lakiernik“ zł. 2.50.

Wyrobek E.: „Fryzjer“ zł. 2.50.

„Wiadomości o metalach“ zł. 3.

„Kalkulacja w stolarstwie“ zł. —.80
Kiszakiewicz T.: „Przemysł złotniczy“ zł. 3.

Kohlmann W.: Tablice kubiczne: I. Drzewo okrągłe zł. 5.30, II. Drzewo ciosane zł. 5.30, I. i II. razem zł. 8.50.
Kozłowski A.: Podręcznik dla tokarzy Część I. Hartowanie stali zł. 3.20. Cz. II. Tokarstwo zł. 6.80. Cz. III. Nacinanie i obliczanie kół zmianowych zł. 6.80.

„Książka narzędziowa“ zł. 2.50.

Kuśnierski Fr.: „Kurs nauki stolarstwa“ zł. 2.70.

„Modelarstwo“ zł. 3.20.

Marko S. i Keh. M.: „Garbarstwo chromowe“, opr. zł. 10.

Modzelewski J.: „Ceramika“ zł. 9.20.

Niklewicz K.: „Kiperstwo“ zł. 3.

Padechowicz M.: „Kalkulacja w stolarstwie“ zł. 3., opr. zł. 4.

Przybylska M.: „Podręcznik do trykotarstwa ręcznego“ zł. 6.

Różycki A.: „Krakowskie wyroby wędliniarskie“ zł. 6.

Schreiber M.: „Przewodnik stolarski“ zł. 5.

„Sprzęt“ (zesz. 9). Zespół włóściński“ zł. 5.

„Sucha destylacja drzewa“ zł. 3.

Żerebecki M.: „Wyrób gontów“ zł. 1.

**Wszystkie powyżej przytoczone książki dostarcza
KSIĘGARNIA D. E. FRIEDLEINA
Kraków, Rynek 17.**

W każdym zawodzie obejdiesz się bez ręki, nogi, oka, nawet głowy, tylko nie bez ucha — bo wszędzie i zawsze trzeba... słuchać. **G.**

PORADNIK REKLAMOWY.

Sprzedać to grunt!

(Ciąg dalszy).

8) Unikaj głoślowego sposobu argumentacji, przeciwnie, uzasadnij twierdzenie, wskazując na gatunek danego towaru, na kolor, modę i t. d. Nie gwarantuj również nigdy pewnej specjalnej właściwości towaru (naprzykład wełna, półwełna i t. p.), jeśli o tem nie jesteś napewno przekonany. Staraj się wogóle tak postępować, jakbyś był fachowym doradcą kupującego.

9) Podczas obsługi poświęć konsumentowi całą swoją uwagę i zainteresowanie, unikaj szczególnie

rozmów z kolegami lub koleżankami, żartów z niemi i t. p.

10) Unikaj wystawiania wokoło lady, przyglądania się ulicy przez okna wystawowe lub drzwi. Inteligentny sprzedawca zawsze znajdzie pracę. — Nie obserwuj klienta, obsługiwanego przez innego sprzedawcę.

11) Kupującemu nie przedkładaj zakurzonego lub nie ładnie prezentującego się towaru.

12) Ubranie twoje powinno być wzorowe; szczególną uwagę poświęć rękom i paznokciom, gdyż te ciągle nasuwają się wzrokowi kupującego. Unikaj również wszelkich olejków i wód pachnących, gdyż

niektórzy klienci są na to bardzo wrażliwi. — Nie porządkuj w sklepie twojej toalety, szczególnie nie czesz się w obecności kupującego.

13) Nie zmuszaj nigdy do kupna, specjalnie zaś takich gości, którzy przyszli do sklepu tylko po to, „aby coś oglądnąć”.

14) Nie daj nigdy klientowi odczuć, że się spieszysz, bo perla obiadowa się zbliża.

15) Nie poniżaj nigdy konkurencji w oczach klienta.

16) Przy wymianie towaru bądź również uprzejmy.

17) Pilnuj interesów sklepu, tak, jakby były twymi własnymi.

Ciąg dalszy nastąpi.

Drobne ogłoszenia.

WARSZTAT INTROLIGATORSKI sprzedaje większą ilość odpadków. Reflektanci zechcą się zgłosić pod szyfrą „Odpadki introligatorskie” do Admin. naszego pisma.

GDPADKI, SKÓR, kilkanaście kg. do sprzedania za pośrednictwem administr. „Wiadomości Rzemieślniczych” na pisemne zgłoszenia pod „Odpadki”.

KUPIĘ wózek ręczny w dobrym stanie, średnich rozmiarów. Zgłoszenia pisemne z podaniem ceny do administr. „Wiadomości Rzemieślniczych” pod „Wózek”.

LOKAŁ na warsztat 1—2 ubikacje poszukiwany we Lwowie. Dzielnica obojętna. — Zgłoszenia pisemne do administr. „Wiadomości Rzemieślniczych” pod „Lokał”.

— 0 —

Juliusz JURCZAK

ZAKŁADY INSTALACYJNO-WODOCIĄGOWE i GAZOWE

Kraków, ul. Franciszkańska
1. 4. Telefon Nr. 4701.

Urządzam instalacje ogrzewań centralnych wszelkich systemów, wodociągów, gazu i kanalizacji. Podejmuję się rekonstrukcji najgłębszych studzien cembrowanych oraz wszelkich prac w zakresie studzien wierconych.

SKŁAD PRZYBORÓW DO ŚWIATŁA ELEKTRYCZNEGO I DZWONKÓW ELEKTRYCZNYCH
KRAKÓW, PLAC DOMINIKAŃSKI 2
Telefon Nr. 33-35.

ŚWIATOWEJ SŁAWY najlepszy i najtańszy zagraniczny APARAT RADJOWY „RONGO”, kompletny wraz z kryształem i dedektorem, oraz 20 proc. podatkiem zł. 13.50.

Lekkie i bardzo czułe słuchawki zagraniczne „MABE”, wraz z 20 proc. podatkiem zł. 17.70.

1 złoty kosztuje doprowadzenie do idealnej czułości każdej pary słuchawek.

WSZELKI RADJOSPRZĘT PO CENACH KONKURENCYJNYCH.

MASZYNA DO PISANIA starego systemu „YOST” za 100 zł. — Zgłoszenia pisemne do administr. „Wiadomości Rzemieślniczych” pod „YOST”.

ZAKŁAD INTROLIGATORSKI i galanter. Piotr Grzywa, ul. Rajska 10, telefon 4743.

T. H. REIM SP. ZOGR. ODP.

KRAKÓW RYNEK 37 KRAKÓW

POLECAJĄ:

FARBY, POKOSTY, LAKIERY.

Wyroby szczerbarkarskie. Wyroby gumowe i chirurgiczne. — Przybory sportowe. Rybostwo. Leżaki, hamaki stołeczki składane. Perfumy, mydła, Wody kolońskie.

BEZPŁATNA!

próbka pudru i mydła.

Tu odciąć nalepić na kartec lub włożyć do listu i wysłać do

Laboratorjum Leo
W Kraków pl. Kossaka 7
proszę nadesłać mi bezpłatną
próbkę pudru i mydła „Hygienol”
Dokładny adres

Ceny ogłoszeń: 1/1 strona 200 zł., 1/2 strony 120 zł., 1/4 strony 60 zł. Drobne ogłoszenia 10 gr. za słowo.

Drukarnia Gronusia i Orłowskiego w Krakowie, ul. Stolarska 6.